

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-963/2015. számú ügyben**

Előadó: dr. Rigó Anett

Az eljárás megindítása

Egy panaszos hivatalomhoz intézett beadványában a Groupama Biztosító Zrt. kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással kapcsolatos eljárását sérelmezte. A panaszos azt kifogásolta, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításának megszüntetése során a kárelőzményi lehívás sikertelenségéről, valamint a törlésről szóló értesítők kiküldésére nem a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 21.§ (4)-(5) bekezdésében foglalt *igazolható módon* került sor.

A panaszban foglaltak felvetették az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság szerves részét képező jogbiztonság követelménye sérelmének, illetve sérelme veszélyének lehetőségét, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam. Az ügyben tájékoztatást kértem a Groupama Biztosító Zrt. vezérigazgatójától.

Az érintett alapvető jogok

Érintett alapvető jogok – a jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelménye [„Magyarország független, demokratikus jogállam.” Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]

A megállapított tényállás

A panasz alapján tájékoztatást kértem a Groupama Biztosító Zrt. vezérigazgatójától.

A Biztosító vezérigazgatójának címzett megkeresésem – melyben a panasszal kapcsolatban tájékoztatást kértem – 2015. augusztus 26-án kelt. Az alapvető jogok biztosáról szóló 1011. évi CXI. törvény 18.§-a, illetve a 21.§ (1) bekezdésének a) pontja és (2) bekezdése alapján a válaszadásra nyitva álló határidőt 30 napban jelöltem meg. A Biztosító válasza a megadott határidőn belül nem érkezett meg hivatalomba, ezért ismételt levélben kértem fel, hogy – további 30 napon belül – tegyen eleget korábbi megkeresésemnek.

A Biztosító a megkereséseimre a mai napig semmilyen formában nem válaszolt.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatásköröm tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. A 18. § (1) bekezdése szerint „Az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamely hatóság, illetve közszolgáltatást végző szerv tevékenysége során a beadványt benyújtó személy alapvető jogaival összefüggésben visszásságot okozott, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, illetve jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.” Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés f) pontja szerint közszolgáltatónak minősül a jogszabályban előírt, kötelezően igénybeveendő szolgáltatást nyújtó szervezet.

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 4. §-a szerint minden magyarországi telephelyű gépjármű üzemben tartója köteles a törvény szerinti biztosítóval a gépjármű üzemeltetése során okozott károk fedezetére, a törvényben meghatározott feltételek szerinti biztosítási szerződést kötni, és azt díjfizetéssel hatályban tartani.

A biztosítási kötelezettség, ha jogszabály másként nem rendelkezik, a mindenkori üzemben tartót a gépjármű hatósági engedéllyel és jelzéssel való ellátásának időpontjától – a szünetelés kivételével – a gépjármű forgalomból történő kivonásáig, illetve a külön jogszabályban meghatározott forgalomba helyezésre nem kötelezett gépjármű esetében a forgalomban történő részvétel kezdetétől a részvétel végleges megszüntetéséig terheli. A törvény 5. §-a szerint a biztosító a magyarországi telephelyű gépjármű üzemben tartójának, valamint azon gépjármű tulajdonosának, melynek rendeltetés helye szerinti tagállama Magyarország, a törvényben meghatározott feltételek szerinti biztosítási szerződés megkötésére vonatkozó – a biztosító díjtarifájának megfelelő – ajánlatát a törvényben meghatározott összeghatárok szerint köteles elfogadni. A fentiekre tekintettel – az alapvető jogok biztosának kialakult gyakorlatának megfelelően – a kötelező felelősségbiztosítási szolgáltatást nyújtó biztosítók e minőségükben közszolgáltatást végző szervnek minősülnek. A vizsgálatot az Ajbt. 20. § (1) bekezdésre tekintettel indítottam meg.

II. A vizsgált alapjogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggérendszer feltárása során *autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek* felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának. Álláspontom szerint az ombudsman akkor jár el helyesen, ha következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) Ab határozatában megállapította, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Ezért alapvetőek a jogbiztonság szempontjából az eljárási garanciák. Csak formalizált eljárás szabályainak követésével keletkezhet érvényes jogszabály, csak az eljárási normák betartásával működnek alkotmányosan a jogintézmények.

A jogállam fogalmának egyik feltétlen ismérve tehát a jogbiztonság. A jogbiztonságnak viszont elengedhetetlen követelménye, hogy a jogalkalmazói magatartás előre kiszámítható legyen. Az alkotmánybíróság szerint a jogállamiság elvéből adódó alapvető követelmény, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a *jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket* [56/1991. (XI. 8.) AB határozat].

III. Az ügy érdemében

Az eljárásom során megállapított és ismertetett tényállás szerint a Biztosítótól tájékoztatást kértem. Megkeresésemre – a sürgetés ellenére – a mai napig választ nem kaptam.

A 2012. január 1. napján hatályba lépett Alaptörvény 30. cikkelyének (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti. Ugyanezen cikkely (2) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez.

Az Ajbt. 21. § (1) bekezdésének a) pontja szerint az alapvető jogok biztosa vizsgálata során a vizsgált hatóságtól az általa lefolytatott eljárással, illetve az eljárás elmulasztásával kapcsolatban adatokat és felvilágosítást kérhet, valamint a keletkezett iratokról másolat készítését kérheti, *az alapvető jogok biztosa megkeresésének az általa megállapított határidőn belül eleget kell tenni. A határidő nem lehet rövidebb tizenöt napnál.*

A hivatkozott törvényi felhatalmazások alapján kerestem meg az érintett közszolgáltatót végző szervezet – a Biztosítót –, amelynek válaszadási kötelezettsége ugyancsak a törvényen alapul. A Biztosító azonban nem teljesítette kérésemet másodszori megkeresésemre sem. Mindezek miatt nem járhattam el érdemben a beadványokban foglaltak kivizsgálása érdekében.

A feladataim ellátásához biztosított lehetséges vizsgálati módszereket az idézett jogszabályhelyek egyértelműen, kétséget kizáró módon meghatározzák. Ezeknek az eljárási szabályoknak a gyakorlati érvényesülése biztosítja, hogy feladat- és hatáskörömet – mely nem más, mint az alapvető jogok védelme – el tudjam látni. Amennyiben a megkeresett szerv a törvény által szabályozott formalizált eljárási szabályok alapján kiadott megkeresésemre nem válaszol, akadályoz az Alaptörvényben meghatározott feladatom ellátásában, továbbá lehetetlenné válik, vagy jelentősen megnehezül az adott ügygel összefüggő körülmények felderítése és az annak eredményétől függő intézkedések megtétele.

Mindezek alapján *megállapítom, hogy megkereséseim teljesítésének elmaradása akadályoz vizsgálatom folytatásában, továbbá korlátoz alkotmányos jogköröm gyakorlásában, ezáltal a jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményével összefüggő sérelmet okoz.*

Intézkedéseim

1. Az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem Groupama Biztosító Zrt. vezérigazgatóját, hogy 15 napon belül részletesen tájékoztasson a 2015. augusztus 26-án kelt megkeresésemben foglaltokról és a jövőben megkereséseimnek a törvényben előírtak szerint tegyen eleget.

2. Az Ajbt. 31. §-a alapján felkérem a Magyar Nemzeti Bank elnökét, hogy a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 39.§ (1) i) pontjában kapott felhatalmazás alapján felügyeleti jogkörében intézkedjen annak érdekében, hogy a közszolgáltatót végző biztosítók az alapvető jogok biztosa megkereséseinek a jövőben határidőben és teljes körűen tegyenek eleget.

Budapest, 2015. december

Székely László sk.